

Svet
Evropske unije

Bruselj, 25. november 2022
(OR. en)

15151/22

LIMITE

ELARG 103
COWEB 169
COEST 862

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 528 final
Zadeva:	ŠIRITEV IN STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENI PROCES – osnutek sklepov Sveta

V okviru priprav na sejo Sveta za splošne zadeve 13. decembra 2022 vam v prilogi pošiljamo osnutek sklepov Sveta o širitvi in stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, ki ga je predlagalo predsedstvo na podlagi razprav v Delovni skupini za širitev in države, s katerimi potekajo pogajanja za pristop k EU. Besedilo o stabilizacijsko-pridružitvenem procesu je pripravila ESZD na podlagi razprav v Delovni skupini za Zahodni Balkan.

Odbor stalnih predstavnikov naj razpravlja o priloženem besedilu osnutka sklepov Sveta in o njem doseže dogovor.

OSNUTEK SKLEPOV SVETA O ŠIRITVI
IN STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENEM PROCESU

1. Svet je dobro seznanjen s sporočilom Komisije z dne 12. oktobra 2022 o širitveni politiki EU, ki vsebuje poročila o Črni gori, Srbiji, Turčiji, Severni Makedoniji, Albaniji, Bosni in Hercegovini ter Kosovu*, hkrati pa prvič omenja Ukrajino, Republiko Moldavijo (v nadaljnjem besedilu: Moldavija) in Gruzijo. Neizzvana in neupravičena vojna agresija Rusije v Ukrajini ter nova geopolitična realnost poudarjata izjemen pomen širitvene politike EU kot trdnega temelja miru, demokracije, blaginje, varnosti in stabilnosti na naši celini ter strateške prednostne naloge.
2. Svet ponovno potrjuje svojo zavezanost širitvi v skladu z novim soglasjem o širitvi, ki ga je Evropski svet potrdil 14. in 15. decembra 2006, in poznejšimi sklepi Sveta. Še naprej pričakuje, da bodo partnerice prevzele odgovornost in dokazale verodostojnost svojih zavez in politične volje z izvajanjem potrebnih reform in oprijemljivim napredkom na področju temeljnih prvin. Zagotavljanje trdnih in ireverzibilnih dosežkov na področjih pravne države, gospodarstva, delovanja demokratičnih institucij in reform javne uprave ostaja odločilno za izpolnjevanje zahtev članstva v EU ter pomeni dolgoročno naložbo v mir, demokracijo, blaginjo, varnost in stabilnost v Evropi. Svet znova poudarja, da je sprejemanje temeljnih vrednot EU in evropske perspektive ter zavezanost temu trdna strateška izbira, ki ostaja bistvena za vse partnerice, ki želijo postati članice EU. Del te strateške izbire je popolna usklajenost s skupno zunanjo in varnostno politiko EU.

* To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z RVSZN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

3. Ob sklicevanju na solunsko agendo ter izjave iz Sofije, Zagreba in z Brda Svet vnovič poudarja odločno zavezanost EU evropski perspektivi Zahodnega Balkana. Prihodnost Zahodnega Balkana ter njegovih državljanov in državljanek je v Evropski uniji. EU bo še naprej krepila in poglobljala sodelovanje na vseh ravneh v podporo politični, gospodarski in družbeni preobrazbi v tej regiji, tudi z nadaljnjo pomočjo, ki bo temeljila na oprijemljivem napredku partneric na področju pravne države in socialno-ekonomskih reform ter na njihovem spoštovanju vrednot, pravil in standardov EU. V zvezi s tem Svet z zanimanjem pričakuje dosledno izvajanje gospodarskega in naložbenega načrta ter zelene in digitalne agende za Zahodni Balkan, ki sta pomembni orodji za premostitev socialno-ekonomske vrzeli, izboljšanje infrastrukture in povezljivosti ter podpiranje zelenega in digitalnega prehoda regije ob hkratni krepitvi odpornosti in energetske neodvisnosti. EU nenehno krepi svojo politiko sodelovanja z Zahodnim Balkanom, pri čemer se osredotoča na ključna področja skupnega interesa, kot so migracije, pravosodje in notranje zadeve, gospodarstvo in enotni trg, energetika, promet in digitalna politika, zdravje, civilna zaščita, socialna politika, izobraževanje ter raziskave in inovacije, pa tudi zunanje zadeve, varnost in obramba.

Svet je še naprej zavezan nadaljnjemu širjenju tega plodnega sodelovanja, kot se je nedavno pokazalo na vrhu EU-Zahodni Balkan 6. decembra v Tirani [in izjavi iz Tirane] [, ki so se ji pridružile vse partnerice].

Turčija ostaja država kandidatka in ključna partnerica na številnih področjih skupnega interesa.

4. Svet opozarja na zgodovinski pomen odločitve Evropskega sveta z dne 23. junija 2022, da se prizna evropska perspektiva Ukrajine in Moldavije ter se jima dodeli status države kandidatke. Evropski svet je prav tako priznal evropsko perspektivo Gruzije in potrdil svojo pripravljenost, da državi podeli status kandidatke, potem ko bodo obravnavane prednostne naloge, opredeljene v mnenju Komisije o njeni prošnji za članstvo.

5. Prihodnost Ukrajine, Moldavije in Gruzije ter njihovih državljanov in državljanek je v Evropski uniji.
6. Svet priznava, da si je Ukrajina v zadnjih mesecih močno prizadevala za uresničitev ciljev, na katerih temelji njen status kandidatke za članstvo v EU. Svet pozdravlja reformna prizadevanja Ukrajine v tako težkih časih in jo spodbuja, naj nadaljuje na tej poti in izpolni pogoje, opredeljene v mnenju Komisije o njeni prošnji za članstvo, da bi napredovala v smeri prihodnjega članstva v EU.

Pridružitveni svet EU-Ukrajina se je na osmi seji septembra 2022 seznanil z akcijskim načrtom, ki ga je Ukrajina pripravila za izvajanje ukrepov iz mnenja Evropske komisije, pozdravil doseženi napredek ter poudaril pomen doslednega in učinkovitega izvajanja.

Svet poziva Komisijo, naj pripravi časovni načrt, v katerem bodo opredeljeni naslednji koraki za poglobitev sektorskega sodelovanja z Ukrajino, vključno s postopno vključitvijo Ukrajine v notranji trg EU, kot del posodobljenega prednostnega akcijskega načrta za okrepljeno izvajanje poglobljenega in celovitega prostotrgovinskega območja Ukrajina-EU.

7. Svet priznava znatna prizadevanja **Moldavije** in jo spodbuja, naj nadaljuje s programom reform in izpolni pogoje, opredeljene v mnenju Komisije o njeni prošnji za članstvo, da bi napredovala v smeri prihodnjega članstva v EU. Poudarja nadaljnjo poglobitev sektorskega sodelovanja EU z Moldavijo. Z zanimanjem pričakuje čimprejšnjo sedmo sejo Pridružitvenega sveta EU-Republika Moldavija.
8. Svet je seznanjen z ukrepi **Gruzije**, kot je bilo poudarjeno tudi na sedmi seji Pridružitvenega sveta EU-Gruzija septembra 2022. Gruzijo spodbuja, naj nadaljuje reforme in v celoti obravnava prednostne naloge, opredeljene v mnenju Komisije o njeni prošnji za članstvo, da bi dobila status kandidatke. Poudarja nadaljnjo poglobitev sektorskega sodelovanja EU z Gruzijo.

9. Svet opozarja, da je bila Komisija pozvana, naj v okviru svojega rednega širitvenega svežnja v letu 2023 poroča o izpolnjevanju pogojev, določenih v mnenjih Komisije o posameznih prošnjah za članstvo. Poleg tega naj Komisija spomladi 2023 Svetu predloži najnovejše informacije o uresničevanju korakov iz mnenj Komisije, da bi zagotovila nadaljnje smernice za napredek.
10. Svet v skladu s svojimi predhodnimi sklepi ter v okviru kopenhavskih političnih meril in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, ki je še naprej skupni okvir za odnose z Zahodnim Balkanom, znova potrjuje, da so v skladu z novim soglasjem o širitvi iz leta 2006 potrebni poštene in strogi pogoji ter načelo lastnih zaslug. V tem smislu poudarja, da je treba EU zagotoviti možnosti za nadaljevanje in poglobljanje lastnega razvoja, vključno z zmogljivostjo za vključitev novih članic. Pozdravlja dejstvo, da se revidirana metodologija širitve zdaj uporablja za štiri pogajalske države: Črno goro, Srbijo, Albanijo in Severno Makedonijo, zaradi česar je v pristopnem procesu več poudarka na temeljnih reformah, poleg tega pa je ta proces bolj predvidljiv in temelji na objektivnih merilih ter strogem pozitivnem in negativnem pogojevanju ter reverzibilnosti. Z zanimanjem pričakuje, da se bo v celoti preučil njen potencial, zlasti pospešeno vključevanje in „postopno uvajanje“ v posamezne politike EU, trg EU in programe EU, hkrati pa zagotovili enaki konkurenčni pogoji.
11. Svet ob opozarjanju na sklepe Evropskega sveta iz junija 2022 pozdravlja in spodbuja nadaljnji napredek pri postopnem povezovanju med Evropsko unijo in partnericami že med samim širitvenim procesom, in to na reverzibilen način ter na podlagi doseganja napredka. Zavezan znatnemu napredku na tem področju, pozdravlja ukrepe, ki so bili v zvezi s tem že sprejeti v skladu z namenom pospešenega vključevanja, kot je določeno v revidirani metodologiji širitve. Seznanjen je z evidentiranjem obstoječih in morebitnih ukrepov vključevanja ter z zanimanjem pričakuje preučitev predlogov za nadaljnje izvajanje takšnih ukrepov, zlasti na področjih skupnega interesa.

12. Ob upoštevanju vseh dosežkov sedanjih reformnih prizadevanj partneric Svet poudarja, da se morajo nujno osredotočiti na **temeljne reforme**, ki bodo pripomogle k odpravi nekaterih še vedno prisotnih strukturnih pomanjkljivosti na področju pravne države, temeljnih pravic, vključno s svobodo izražanja in svobodo medijev, krepitev demokratičnih institucij in reforme javne uprave, pa tudi v povezavi z gospodarskimi merili. Še naprej je bistveno, da se na teh ključnih področjih dosega ustrezna in vzdržna raven izvajanja reform ter **konkretni in oprijemljivi rezultati**, in da to še naprej določa splošno hitrost pristopnih pogajanj.
13. Svet znova poudarja, da je načelo **pravne države** ena od temeljnih vrednot, na katerih temelji EU, in je eden od ključnih vidikov demokratične preobrazbe, ki je v središču širitvenega in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa, ter glavno merilo pri ocenjevanju napredka na poti k članstvu v EU. Zato je bistveno, da je napredek partneric na tem področju viden, oprijemljiv in nepovraten. Svet pozdravlja napredek nekaterih partneric na tem področju, vendar pa z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da sporočene splošne pomanjkljivosti potrjujejo, da to predstavlja enega od glavnih izzivov. Pomanjkanje verodostojnega napredka je še naprej povezano s pomanjkanjem resnične politične volje, s pomanjkljivostmi glede sodnih funkcij in neodvisnosti sodstva ter z razširjeno korupcijo in organiziranim kriminalom; vse to so ponavljajoči se ključni elementi, ki jih je treba obravnavati prednostno. V skladu z revidirano metodologijo se protikorupcijska politika vključuje z močnim poudarkom na ustreznih poglavjih in sklopih. Svet poziva vse partnerice, naj okrepijo svoja prizadevanja, zlasti pri javnih naročilih, saj je to eno od področij, najbolj izpostavljenih korupciji.

14. Svet z zaskrbljenostjo ugotavlja, da večina lani sporočenih pomanjkljivosti na področju varstva **temeljnih pravic** v veliki meri še vedno ni odpravljena, v nekaterih primerih pa je prišlo celo do poslabšanja. Medtem ko se okvir politike postopoma izvaja, zlasti na področju boja proti diskriminaciji in nasilja na podlagi spola, so sistemske vrzeli še vedno prisotne. Za odpravo teh pomanjkljivosti so nujno potrebni verodostojni in resnični ukrepi, vključno z ustreznim izvajanjem. Obstoječe zakone je treba spoštovati tudi v praksi. Posebej zaskrbljujoče so pomanjkljivosti v zvezi s pravicami otrok ter pravicami in nediskriminatorskim obravnavanjem pripadnikov in pripadnic manjšin ter oseb v ranljivem položaju, kot so Romi, invalidi ter lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interspolne osebe (**LGBTI**) ter pripadniki in pripadnice narodnih manjšin. Kar zadeva enakost spolov, Svet znova poudarja, da je treba zagotoviti opolnomočenje žensk in deklet ter njihovo polno uživanje temeljnih pravic. Stanje na področju **svobode izražanja ter svobode in pluralnosti medijev**, ki so vsi ključni stebri demokratične družbe, je še vedno zelo zaskrbljujoče, pri čemer je napredek v večini primerov omejen ali ga sploh ni, v enem primeru pa je celo ponovno prišlo do resnega nazadovanja. Odločno je treba preiskovati in obravnavati grožnje, ustrahovanje in napade na medije, novinarje in druge medijske akterje. Za zaščito neodvisnosti medijev in preprečevanje neupravičenega spodbujanja samocenzure so potrebni tudi zagotavljanje pluralizma, neodvisnost organov za spremljanje medijev in preglednost financiranja medijev.
15. **Reforma javne uprave** ostaja ključni splošni izziv. Svet pozdravlja primere pozitivnih reform, na primer na področju zagotavljanja digitalnih storitev, vendar ugotavlja potrebo po depolitizaciji ter povečanju odgovornosti in strokovnosti na vseh ravneh: to so bistvene značilnosti odzivnega, učinkovitega in odgovornega upravljanja.

16. Pravilno **delovanje in neodvisnost demokratičnih institucij**, ki je bistven element dobro delujočih demokracij in ključni pogoj za pristop k EU, še vedno predstavlja pereč izziv za večino partneric. Svet z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da je pomanjkanje resnične politične volje še vedno glavni razlog za pomanjkanje bistvenega napredka na tem področju. Močna politična polarizacija in pomanjkanje medstrankarskega dialoga ovirata ali spodkopavata pravilno delovanje demokratičnih sistemov in njihovih institucij. Svet poleg bolj vključujočih in konstruktivnih političnih dialogov opozarja na pomen določb, ki organizacijam civilne družbe omogočajo svobodno delovanje ter vključujoče in smiselno sodelovanje pri oblikovanju politik. Opozarja, da je napredek na tem področju povezan tudi z dejanskim napredkom pri izvajanju reform na drugih temeljnih področjih, zlasti na področju pravne države.
17. Kar zadeva **gospodarska merila**, Svet pozdravlja in se strinja z analizo Komisije. Poudarja, da je treba pospešiti strukturne reforme, da bi spodbudili trajnostno okrevanje in zagotovili izpolnjevanje gospodarskih meril za članstvo v EU. Zmanjšanje ranljivosti za zunanje pretrese ter povečanje prehranske in energetske varnosti sta po vojni agresiji Rusije v Ukrajini postala še pomembnejša. Visoka stopnja revščine ostaja težava v vseh partnericah, kar kaže na potrebo po izboljšanju učinkovitosti sistemov socialne zaščite in ciljno usmerjenih socialnih izdatkov. EU ponovno poudarja svojo zavezanost nadaljnjemu sodelovanju in pomoči, zlasti s krepitvijo odpornosti partneric z Zahodnega Balkana in njihovega vključevanja v ukrepe EU, da bi ublažili negativne posledice vojne agresije Rusije v Ukrajini, zlasti na ključnih področjih, kot so prehranska in energetska varnost ter kibernetične grožnje. Sveženj EU za energetska podpora Zahodnemu Balkanu je posebej pomemben, saj prispeva k ublažitvi neposrednih posledic energetske krize na najranljivejše, hkrati pa spodbuja energetski prehod in diverzifikacijo.

EU partnerice še naprej podpira in zagotavlja pomoč zlasti tistim, ki so v celoti usklajene s skupno zunanjo in varnostno politiko EU.

18. Z izboljšanjem konkurenčnosti in poslovnega okolja ter poglobitvijo regionalnega gospodarskega povezovanja bi se znatno povečali gospodarska rast in privlačnost partneric kot destinacij za naložbe. Za partnerice z Zahodnega Balkana je zlasti pomembno dokončanje **zahodnobalkanskega skupnega regionalnega trga**. Svet znova poudarja, da so reforme na drugih temeljnih področjih še naprej bistvenega pomena za okrevanje in razvoj gospodarstva ter da prizadevanja za boj proti korupciji, izboljšanje pravne države, povečanje preglednosti ter krepitev institucij in socialnega dialoga koristijo tudi gospodarstvu. V zvezi s tem poudarja, kako pomembno je zagotoviti popolno preglednost vseh naložb, zlasti tistih, ki vključujejo postopke javnih naročil. Za izkoriščanje gospodarskega potenciala partneric je še naprej potrebno tudi izvajanje reform, določenih v programih gospodarskih reform in v političnih smernicah, sprejetih skupaj z državami članicami EU. Nadaljevati bi bilo treba prizadevanja za zagotovitev fiskalne stabilnosti in za preusmeritev proračunov v strukture, ki so bolj usmerjene v rast, tudi s spodbujanjem ključnega zelenega in digitalnega prehoda ter razvoja človeškega kapitala.
19. **Zelena agenda in trajnostna povezljivost** sta ključni za trajnostno okrevanje, ki bo kos izzivom prihodnosti, kar bo koristilo tako podjetjem kot širši javnosti. Svet ponovno poudarja, da se je treba nujno še naprej spopadati s podnebnimi spremembami v skladu s podnebnimi cilji EU, pospešiti usklajevanje s pravnim redom EU in okrepiti izvajanje prehoda na podnebno nevtralna, odporna, trajnostna, krožna in z viri gospodarna gospodarstva.
20. Svet partnerice spodbuja, naj na podlagi lastnih programov gospodarskih reform izvedejo vse ukrepe iz skupnih sklepov, sprejetih v okviru ekonomskega in finančnega dialoga med EU ter Zahodnim Balkanom in Turčijo, z dne 24. maja 2022. Opozarja, da je EU še vedno daleč najpomembnejša gospodarska partnerica Zahodnega Balkana in Turčije.

21. **Dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje** so še naprej bistveni elementi širitvenega, pa tudi stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Svet pozdravlja doseženi napredek in ponovno poudarja pomen regionalnega sodelovanja. Vzpostavitev **zahodnobalkanskega skupnega regionalnega trga**, ki je odprt in vključujoč ter temelji na pravilih in standardih EU, ostaja ključnega pomena za polno izkoriščanje potenciala regije ter gospodarskega in naložbenega načrta, hkrati pa je odskočna deska za nadaljnje vključevanje v enotni trg EU. Svet pozdravlja nedavne sporazume o prostem gibanju z osebnimi izkaznicami, priznavanju visokošolskih kvalifikacij ter priznavanju poklicnih kvalifikacij za zdravnike, zobozdravnike in arhitekte.
22. Še naprej so potrebna odločna prizadevanja za spodbujanje **sprave in stabilnosti v regiji**, kar vključuje uresničitev dokončnih rešitev dvostranskih sporov in vprašanj, ki zadevajo partnerice in so dediščina preteklosti, ter preostalih primerov pogrešanih oseb in vprašanj vojnih hudodelstev, in sicer v skladu z mednarodnim pravom in uveljavljenimi načeli, vključno s Sporazumom o vprašanih nasledstva. Svet ponovno poudarja, da v EU ni prostora za zanikanje genocida, podžigajočo retoriko ali povečevanje vojnih zločincev s katere koli strani. Izogibati se je treba izjavam in dejanjem, ki negativno vplivajo na dobre sosedske odnose in mirno reševanje sporov. V dobri veri je treba izvajati obstoječe dvostranske sporazume, vključno s Prespanskim sporazumom med Severno Makedonijo in Grčijo ter Pogodbo o prijateljstvu, dobrih sosedskih odnosih in sodelovanju med Severno Makedonijo in Bolgarijo.

23. Glede na novo geopolitično realnost po vojni agresiji Rusije v Ukrajini Svet odločno poudarja pomen nadaljnjega poglobljanja sodelovanja pri zunanjepolitičnih vprašanjih in pričakovanj Unije, da se bodo partnerice uskladile s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**, kar je ključni vidik procesa vključevanja v EU ter močan izraz strateške izbire partnerice in njenega položaja v skupnosti vrednot. To je zlasti pomembno za vprašanja, pri katerih so ogroženi pomembni skupni interesi, kot so omejevalni ukrepi na tem kritičnem geopolitičnem stičišču. Svet zato pozdravlja in izreka pohvalo večini partneric za njihovo neomajno usklajevanje, obenem pa poziva tiste, ki tega še niso storili, naj odločno izboljšajo svojo usklajenost, vključno z omejevalnimi ukrepi, in se izogibajo dejanjem, ki so v nasprotju z njihovim izraženim ciljem pridružitve EU. Preprečevanje izogibanja omejevalnim ukrepom EU, sprejetim v odziv na vojno agresijo Rusije v Ukrajini, je bistvenega pomena.

Hibridne grožnje so po invaziji Rusije v Ukrajini postale še resnejše. Dejavnosti manipulacije z informacijami, vključno z dezinformacijami, so namenjene izpodbijanju verodostojnosti EU, spodkopavanju zaupanja javnosti v demokratične institucije ter poglobljanju polarizacije in etničnih razlik. Svet opozarja na vse tesnejše sodelovanje EU s partnericami v boju proti hibridnim grožnjam, zlasti na področju kibernetске odpornosti in kibernetске varnosti, vključno z zaščito kritične infrastrukture ter prehransko in energetske varnostjo. EU bo to sodelovanje in podporo partnericam še naprej poglobljala. V zvezi s tem sta **strateško komuniciranje** in boj proti manipulaciji z informacijami še vedno ključnega pomena. Svet poziva vse partnerice, naj jasno komunicirajo o koristih in obveznostih svoje poti k EU ter o svoji zavezanosti vrednotam EU in morebitnim potrebnim reformam.

24. Terorizem, radikalizacija in organizirani kriminal še naprej resno ogrožajo varnost EU in vseh partneric. Svet v skladu s preteklimi sklepi Evropskega sveta in Sveta ponovno poudarja, kako pomembno je nadaljevati in nadalje krepiti sodelovanje na področju **boja proti terorizmu**, zlasti pri preprečevanju in zatiranju vseh oblik radikalizacije, bodisi verske, etnično-nacionalistične ali politične narave, kjer so potrebna dodatna prizadevanja. Seznanjen je z nekaterimi pozitivnimi rezultati, vendar ugotavlja, da so v **boju proti organiziranemu kriminalu** še vedno potrebna nadaljnja prizadevanja in dobri rezultati na področju pravnomočnih obsodb ter zasega in zaplembe sredstev, pridobljenih s kaznivimi dejanji. Poudarja, da morajo vse partnerice sprejeti odločne in takojšnje ukrepe v boju proti kriminalu in izkoreninjenju **korupcije**, saj splošno pomanjkanje pomembnih rezultatov povečuje tveganje nazadovanja ter prispeva k občutku nekaznovanosti in neenakosti. Vsak ukrep, ki bi lahko ogrozil ali spodkopal usklajevanje s pravnim redom in politikami EU, vključno s postopki in ukrepi EU za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, bi bilo treba nemudoma odpraviti.
25. **Nedovoljene migracije** so še vedno ključni izziv, boj proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi pa ostajata pomembni prednostni nalogi. Še naprej sta potrebna trajno sodelovanje in usklajevanje s partnericami na zahodnobalkanski poti ter celovito in nediskriminatorno izvajanje izjave EU in Turčije. Svet izreka pohvalo partnericam z Zahodnega Balkana za na splošno konstruktivno sodelovanje in nenehna prizadevanja ter Turčiji za njena stalna prizadevanja, saj gosti zelo veliko begunsko populacijo. Prav tako poudarja, da je ključnega pomena, da partnerice uskladijo svojo vizumsko politiko z vizumsko politiko EU in da se nujno uskladijo s seznamom EU tretjih držav, za katere velja vizumska obveznost.
26. Svet opozarja, da **EU** stalno zagotavlja precejšnje **finančno in tehnično pomoč** tako za širitveni kot za stabilizacijsko-pridružitveni proces, zlasti v obliki instrumenta za predpristopno pomoč (IPA). Poudarja pomen obstoječih orodij za vzpostavljanje institucij, kot sta Twinning in TAIEX, za zagotavljanje ciljno usmerjene podpore javnim upravam v vseh partnericah.

ŠIRITEV

ČRNA GORA

27. Svet pozdravlja splošni napredek, ki je bil doslej dosežen v pristopnih pogajanjih, pri čemer je bilo odprtih vseh 33 pregledanih poglavij, tri od njih pa so že začasno zaprta. Najpomembnejša prednostna naloga v zvezi z nadaljnjim napredkom v pristopnih pogajanjih (in pred začasnim zaprtjem drugih poglavij) je še vedno **izpolnitev vmesnih meril glede pravne države iz poglavij 23 in 24**. Kot je določeno v pogajalskem okviru, je napredek pri teh poglavjih bistvenega pomena in bo še naprej določal splošno hitrost pristopnih pogajanj.

Svet je zaskrbljen zaradi politične nestabilnosti in nestabilnosti vlade, ki sta povzročili upočasnitev pristopnih pogajanj. Svet je zaskrbljen zaradi odločitve Parlamenta, da spremeni pristojnosti predsednika s sprejetjem zakonodaje po nujnem postopku, in poudarja, da morajo biti vsi zakonodajni akti skladni z ustavo. Svet poziva vse politične akterje v Črni gori, naj pokažejo odgovornost, presežejo polarizacijo in se vzdržijo vsakršnega dejanja, ki bi lahko še poglobilo institucionalno krizo in spodkopalo demokratične institucije države. Črnogorski politični deležniki bi morali doseči soglasje, da bi ponovno vzpostavili delovanje demokratičnih institucij in uprave, ki je potrebno za uresničitev izraženega ključnega cilja vključevanja Črne gore v EU. V nadaljevanju opredeljuje najpomembnejše in najnujnejše reforme, ki jih mora Črna gora izvesti.

28. Svet opozarja, da je nujno treba ponovno vzpostaviti delovanje in verodostojnost glavnih pravosodnih organov, zlasti z imenovanji na ustavno sodišče, ter obravnavati stagnirajoče izvajanje ključnih pravosodnih reform. Okrepiti je treba neodvisnost ključnih institucij, zlasti sodstva. Svet poudarja, da je volilna reforma v skladu s priporočili ODIHR še vedno bistvena za krepitev demokratičnega okvira. Črno goro spodbuja, naj okrepi prizadevanja, zlasti na kritičnih področjih, kot sta **svoboda izražanja in medijev** ter **boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu**. Priznava doseženi napredek, hkrati pa poudarja, da mora Črna gora izboljšati svoje rezultate pri preiskavah, pregonih, pravnomočnih obsodbah ter zasegu in zaplembi premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji.

Svet tudi poziva Črno goro, naj nemudoma odpravi vse sheme ali ukrepe, ki bi lahko ogrozili ali spodkopali usklajevanje s pravnim redom in politikami EU.

29. Kar zadeva **gospodarske reforme**, je Svet seznanjen z močno oživitvijo in stalno rastjo gospodarstva ter ambicioznimi programi fiskalnih reform, katerih cilj je podpreti okrevanje po pandemiji, in drugimi ukrepi, ki zmanjšujejo obremenitev gospodinjstev zaradi naraščajočih cen energije in hrane. Črno goro spodbuja, naj izvede strukturne reforme, zmanjša javni dolg ter nadaljuje prizadevanja za okrepitev fiskalnega upravljanja in preglednosti.

30. Svet ceni stalno konstruktivno zavezanost Črne gore nadaljnjemu razvoju **regionalnega sodelovanja** in spodbujanju **dobrih sosedskih odnosov**.

31. Svet Črni gori izreka vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih, zlasti pa za njeno neomajno in dolgoletno dosledno usklajevanje s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**, tudi glede omejevalnih ukrepov EU, kar je jasen znak strateške zavezanosti Črne gore njeni poti v EU. Pozdravlja tudi stalno dejavno sodelovanje Črne gore v misijah in operacijah EU v okviru **skupne varnostne in obrambne politike**.

SRBIJA

32. Svet pozdravlja **splošni napredek**, dosežen v pristopnih pogajanjih s Srbijo, pri čemer je bilo doslej odprtih 22 od 35 poglavij, dve od njih pa sta bili že začasno zaprti. Vendar morajo reforme na področju pravne države in temeljnih pravic pridobiti ponovni zagon. Svet še naprej poudarja, da je napredek na teh področjih ter pri normalizaciji odnosov Srbije s Kosovom, kot je določeno v pogajalskem okviru, še naprej odločilnega pomena in da je od tega odvisno, kako hitro se bodo na splošno odvijala pristopna pogajanja.
33. Svet pozdravlja dejstvo, da je nova srbska vlada potrdila vključevanje v EU kot svoj strateški cilj, vendar poudarja, da morajo temu slediti ukrepi. Svet zlasti v kontekstu vojne agresije Rusije v Ukrajini pričakuje, da bo Srbija pokazala svojo nedvoumno zavezanost EU ter se zavzela za naša skupna načela in vrednote. Srbske oblasti še poziva, naj objektivno in nedvoumno komunicirajo o EU ter dejavno sodelujejo pri preprečevanju in odpravljanju vseh oblik dezinformacij in tujega manipuliranja z informacijami v vseh medijskih kanalih.
34. Svet je seznanjen z napredkom Srbije na nekaterih področjih pravne države, pa tudi z na splošno omejenim napredkom in stalnimi zamudami na več drugih področjih. Srbijo spodbuja, naj pokaže politično voljo za nadaljnjo pospešitev reform ter doseže konkretne in oprijemljive rezultate na **temeljnih področjih**. V nadaljevanju opredeljuje najpomembnejše in najnujnejše reforme, ki jih mora Srbija izvesti.
35. Srbija bi se morala osredotočiti na izpolnjevanje začasnih meril za poglavji 23 in 24, tudi z izvajanjem revidiranih akcijskih načrtov za ti poglavji. Svet pozdravlja uspešno odobritev ustavnih sprememb, katerih namen je okrepiti neodvisnost sodstva, in poudarja pomen njihovega stalnega izvajanja. Izboljšati je treba tudi neodvisnost in splošno učinkovitost sodstva. Svet poudarja, da mora Srbija pokazati politično voljo in povečati prizadevanja v boju proti korupciji. Poleg tega mora doseči oprijemljive in prepričljive rezultate, ko gre za učinkovitost preiskav, pregonov in pravnomočnih obsodb ter zamrznitve in zablembe premoženja, zlasti kar zadeva primere hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala.

36. Svet Srbijo poziva, naj začne prednostno in učinkovito izvajati svoj akcijski načrt za strategijo o medijih ter pri tem spoštuje črko in duh ciljev strategije o medijih. Vnovič izraža resno zaskrbljenost zaradi nezadostnega napredka pri izboljšanju splošnega okolja za **svobodo izražanja in neodvisnost medijev, kar vpliva tudi** na možnost volivcev za sprejemanje ozaveščenih volilnih odločitev, ter Srbijo poziva, naj ta vprašanja obravnava prednostno.
37. Srbija mora še naprej posebno pozornost namenjati doslednemu spoštovanju temeljnih pravic, tudi zaščiti najranljivejših skupin, pa tudi nediskriminatorni obravnavi pripadnikov in pripadnic manjšin po vsej Srbiji. Še vedno je treba občutno izboljšati dejansko uresničevanje pravic pripadnikov in pripadnic narodnih manjšin, zlasti na področju izobraževanja, uporabe manjšinskih jezikov, dostopa do medijev in verskih obredov v manjšinskih jezikih. Ena od prednostnih nalog je še vedno dejavno preiskovanje kaznivih dejanj iz sovraštva in izrekanje obsodb zanje. Še izboljšati je treba tudi spoštovanje pravic LGBTI oseb, vključno z njihovo pravico do svobode zbiranja in izražanja, na kar je opozoril odziv srbskih oblasti na parado EuroPride 2022. Svet pozdravlja dejstvo, da se je dogodek vendarle izvedel in da ni prišlo do večjih incidentov.
38. Svet poudarja, da je treba zagotoviti pravilno **delovanje demokratičnih institucij**. Ugotavlja, da je Srbija pred predsedniškimi in predčasnimi parlamentarnimi volitvami leta 2022 upoštevala nekatera dolgoletna priporočila OVSE/ODIHR, in pozdravlja dejstvo, da so na volitvah sodelovale vse politične sile. Z zadovoljstvom ugotavlja, da so bile v kampanji v veliki meri spoštovane temeljne svoboščine, hkrati pa opozarja na neenake pogoje za kandidate in kandidatke. Novo srbsko vlado poziva, naj hitro in odločno ukrepa v zvezi z izvajanjem reform, ki so bile odložene zaradi dolgotrajnega volilnega procesa.

39. Svet vnovič poudarja, da je pri obravnavi **vojnih zločinov** na nacionalni ravni potrebno tvorno regionalno sodelovanje, pri čemer je treba rešiti še preostale primere pogrešanih oseb, in dosledno sodelovanje z Mednarodnim rezidualnim mehanizmom za kazenska sodišča, tudi tako, da se v celoti in čim prej sprejmejo in izvedejo njegove sodbe in odločbe. Obsojenih vojnih zločincev ne bi smeli podpirati in jim namenjati javnega prostora, njihovih zločinov pa ne povečevati ali zanikati.
40. Kar zadeva **gospodarske reforme**, Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da Srbija beleži stalen napredek pri razvoju delujočega tržnega gospodarstva. Srbijo spodbuja, naj okrepi strukturne reforme javne uprave in podjetij v državni lasti, pri tem pa poseben poudarek nameni podjetjem v državni lasti v energetskega sektorju. Priznava, da je Srbija ohranila raven pripravljenosti za odprtje sklopa 3 (konkurenčnost in vključujoča rast), in jo bo še naprej ocenjeval.
41. Svet pozdravlja dejstvo, da Srbija podpira resolucije Generalne skupščine Združenih narodov, sprejete v odziv na vojno agresijo Rusije v Ukrajini, in druge ustrezne ukrepe, hkrati pa globoko obžaluje njeno nazadovanje pri usklajevanju s skupno zunanjo in varnostno politiko EU, zlasti njeno nesoglašanje s sankcijami EU proti Rusiji in Belorusiji, pa tudi njene ukrepe zunanje politike, ki so v nasprotju s skupnim pristopom EU. Svet izpostavlja iskreno pričakovanje, da bo Srbija izpolnila svojo zavezo iz pogajalskega okvira ter absolutno prednostno okrepila prizadevanja za usklajevanje s **stališči in omejevalnimi ukrepi v okviru skupne zunanje in varnostne politike EU**. Pozdravlja stalno dejavno sodelovanje Srbije pri misijah in operacijah EU v okviru **skupne varnostne in obrambne politike** ter njen pomemben tozadevni prispevek.

42. Svet poudarja, da mora Srbija izpolniti svojo zavezo glede uskladitve z vizumsko politiko EU. Pozdravlja pozitivne korake Srbije pri izpolnjevanju te zaveze, vendar poudarja, da so na tem področju potrebna stalna prizadevanja, zlasti v zvezi s tistimi tretjimi državami, ki predstavljajo tveganje nedovoljenih migracij ali varnostno tveganje za EU.
43. V zvezi z dialogom pod okriljem EU Svet pozdravlja njegovo nadaljevanje, visokemu predstavniku in posebnemu predstavniku EU za dialog med Beogradom in Prištino ter za druga regionalna vprašanja Zahodnega Balkana pa izreka priznanje za njuno zavezanost temu dialogu. Od Srbije pričakuje, da bo v dialogu pod okriljem EU sodelovala v dobri veri in v duhu kompromisa, da bi brez nadaljnjega odlašanja dosegla celovit pravno zavezujoč sporazum o normalizaciji odnosov s Kosovom v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. S tem sporazumom bi bilo treba rešiti vsa odprta vprašanja ter prispevati k regionalni stabilnosti. To je ključnega pomena, da lahko Srbija in Kosovo napredujeta na svoji evropski poti. Svet ponavlja, da iskreno pričakuje, da se bodo vsi prejšnji sporazumi v celoti spoštovali in začeli brez odlašanja izvajati ter da bosta pogodbenici konstruktivno sodelovali pri reševanju vseh svojih dvostranskih sporov. Obe strani poziva, naj se vzdržita enostranskih in provokativnih dejanj, ki bi lahko privedla do napetosti, ter nasilja in retorike, ki ne spodbuja dialoga. Opozarja ju na njuno skupno odgovornost za zagotavljanje miru in stabilnosti.
44. Svet pozdravlja dejstvo, da Srbija ostaja zavezana številnim pobudam za regionalno sodelovanje, in jo spodbuja, naj še okrepi dobre sosedske odnose ter prispeva k stabilnosti in spravi z vsemi partnerji v regiji.

TURČIJA

45. Evropski svet je 24. in 25. junija 2021 poudaril, da sta stabilno in varno okolje v vzhodnem Sredozemlju ter razvoj kooperativnih in vzajemno koristnih odnosov s Turčijo za Evropsko unijo strateškega pomena. Umiritev razmer v vzhodnem Sredozemlju se mora nadaljevati. EU je še naprej pripravljena sodelovati s Turčijo na postopen, sorazmeren in reverzibilen način na več področjih skupnega interesa, ob upoštevanju določenih pogojev.

Kar zadeva nedavno zaostrovanje napetosti, Svet opozarja, da je Evropski svet 23. in 24. junija 2022 izrazil globoko zaskrbljenost zaradi ponavljajočih se dejanj in izjav Turčije ter dodal, da mora ta spoštovati suverenost in ozemeljsko celovitost vseh držav članic EU. Hkrati je Evropski svet ob opozarjanju na predhodne sklepe in izjavo z dne 25. marca 2021 izrazil pričakovanje, da bo Turčija dosledno spoštovala mednarodno pravo, umirila napetosti v interesu regionalne stabilnosti v vzhodnem Sredozemlju ter trajnostno spodbujala dobrososedske odnose.

46. Svet je ob upoštevanju vseh zadevnih sklepov Evropskega sveta še naprej zavezan ohranjanju odprtega in odkritega dialoga, premagovanju skupnih izzivov in sodelovanju na bistvenih področjih skupnega interesa, kot so migracije, boj proti terorizmu, javno zdravje, podnebje in regionalna vprašanja. Pozdravlja nadaljevanje dialogov na visoki ravni med EU in Turčijo o več navedenih vprašanjih.

47. Svet izraža pohvalo Turčiji za njena stalna pomembna prizadevanja pri sprejemu skoraj 4 milijonov beguncev in skrbi zanje. Nadaljnja pomoč EU beguncem in gostiteljskim skupnostim je bila zagotovljena pravočasno. **Izjava EU in Turčije** iz leta 2016 še naprej prinaša rezultate. Svet opozarja, da je Evropski svet 21. in 22. oktobra 2021 Turčijo pozval, naj zagotovi dosledno in nediskriminatorno izvajanje izjave EU in Turčije, tudi v odnosu do Republike Ciper. Učinkovito upravljanje meja, preprečevanje nezakonitih prihodov in ponovno vračanje so še naprej prednostne naloge v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. Dosledno in učinkovito izvajanje sporazuma med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu ter sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev z vsemi državami članicami EU ostajata bistvenega pomena.

48. Svet vnovič izraža resno zaskrbljenost zaradi nadaljnjega in zelo zaskrbljujočega nazadovanja na področjih **demokracije, pravne države in temeljnih pravic**.

Sistemska pomanjkljiva neodvisnost sodstva in neupravičeni pritiski nanj še vedno vzbujajo resno zaskrbljenost, enako pa velja za trenutna omejevanja, pridržanja, zaporne kazni in druge ukrepe zoper novinarje, akademike, člane političnih strank, vključno s poslanci, odvetnike, zagovornike človekovih pravic, uporabnike družbenih medijev in druge osebe, ki uveljavljajo svoje temeljne pravice in svoboščine. Svet je zaskrbljen, da bi lahko nedavno sprejeti zakon o dezinformacijah še dodatno omejil svobodo izražanja in neodvisnost medijev v Turčiji.

Svet poudarja, da je pomembno spoštovati zakonitost in celovitost volilnega procesa, predvsem glede na številne aretacije, odpuščanja in zamenjave demokratično izvoljenih županov ter napade na opozicijske stranke in njihove člane.

Svet vnovič poziva Turčijo, naj v skladu s svojimi zavezami nemudoma obrne negativne trende na vseh teh področjih in se verodostojno loti številnih resnih pomanjkljivosti, ki jih je Komisija navedla v poročilu.

Prav tako bi morala Turčija okrepiti sodelovanje s Svetom Evrope ter njegovimi ustreznimi organi in ustanovami, obravnavati njihova ključna priporočila, v celoti izvajati Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in druge mednarodne instrumente s področja človekovih pravic, h katerim je pristopila, ter izvršiti vse sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v skladu s členom 46 EKČP. Ker Turčija še vedno ne izvaja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, se porajajo resna vprašanja o njeni zavezanosti pravni državi in spoštovanju temeljnih pravic ter svojim mednarodnim obveznostim.

49. Svet v zvezi z **gospodarskimi reformami** ugotavlja, da še vedno obstajajo resni pomisleki glede delovanja tržnega gospodarstva države. Pomanjkljivosti pri institucionalnem usklajevanju in usklajevanju politik so ogrozile verodostojnost in učinkovitost ukrepov organov, neravnovesja pa so se močno povečala, kar je povzročilo nestabilnost finančnega trga, naraščajočo inflacijo, oslABLJENO lIRO in večjo revščino. Še posebej je pomembna neodvisnost regulativnih organov, zlasti centralne banke.

Svet opozarja tudi na to, da mora Turčija izpolniti obveznosti v zvezi z izvajanjem **carinske unije EU-Turčija**, da se zagotovi njena dejanska uporaba v vseh državah članicah. Obžaluje vztrajna in močna odstopanja Turčije od svojih obveznosti v okviru carinske unije EU-Turčija ter opozarja, da bi bilo treba nemudoma odpraviti trgovinske ali njim enakovredne ovire, ki niso v skladu z njo.

50. Svet izreka pohvalo Turčiji za njeno konstruktivno vlogo pri omogočanju izvoza ukrajinskega žita.

51. Svet po drugi strani globoko obžaluje nesoglašanje Turčije s sankcijami EU proti Rusiji. Izpostavlja iskreno pričakovanje, da bo Turčija absolutno prednostno okrepila prizadevanja za usklajevanje s stališči in omejevalnimi ukrepi EU v okviru **skupne zunanje in varnostne politike**. Svet poudarja, da je preprečevanje izogibanja omejevalnim ukrepom EU, sprejetim v odziv na vojno agresijo Rusije v Ukrajini, bistvenega pomena. V zvezi s tem pričakuje, da bo Turčija zagotovila prosti pretok izdelkov, tudi blaga z dvojno rabo, v carinski uniji EU-Turčija ob doslednem spoštovanju teh omejevalnih ukrepov.

Svet z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da je turška zunanja politika vse bolj v nasprotju s prednostnimi nalogami EU v okviru skupne zunanje in varnostne politike. V skladu s skupnim interesom EU in Turčije za mir in stabilnost v regiji pričakuje, da bodo Turčija in vsi akterji pozitivno prispevali k reševanju regionalnih kriz.

Svet opozarja na svoje stališče glede pristopa držav članic k mednarodnim organizacijam.

52. Svet od Turčije še naprej pričakuje, da se bo nedvoumno zavezala **dobrim sosedskim odnosom**, mednarodnim sporazumom in mirnemu reševanju sporov, po potrebi tudi pod okriljem Meddržavnega sodišča.

Svet, kot je navedeno v preteklih sklepih, poziva Turčijo, naj izpolni svoje obveznosti iz pogajalskega okvira, vključno z doslednim in nediskriminatornim izvajanjem dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu v razmerju do vseh držav članic. Vnovič poudarja, da je priznanje vseh držav članic bistvenega pomena. Turčija mora prenehati z vsemi grožnjami in dejanji, ki škodijo dobrim sosedskim odnosom, normalizirati svoje odnose z Republiko Ciper ter spoštovati suverenost vseh držav članic EU nad njihovim teritorialnim morjem in zračnim prostorom, pa tudi njihove suverene pravice, med drugim pravice do raziskovanja in izkoriščanja naravnih virov, v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom, vključno s konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu.

53. EU ostaja vsestransko zavezana celoviti rešitvi **ciprskega vprašanja**. Poudarja, da je pri tem še vedno bistveno, da se Turčija zaveže mirni rešitvi in k njej prispeva, tudi glede njenih zunanjih vidikov, v okviru ZN, ki bo temeljila na federaciji dveh politično enakopravnih skupnosti in območij, v skladu z vsemi ustreznimi resolucijami VS ZN ter skladno z načeli, na katerih temelji EU, in pravnim redom EU. EU bo ta proces še naprej dejavno podpirala.

Svet obsoja nenehne enostranske ukrepe Turčije v zvezi z **Varošo**, ki so v nasprotju z resolucijami Varnostnega sveta ZN, ter opozarja na pomen, ki ga ima status Varoš, in potrebo po doslednem spoštovanju resolucij Varnostnega sveta ZN, zlasti resolucij 550, 789 in 1251. Poziva k takojšnji razveljavitvi teh ukrepov in vseh drugih ukrepov, sprejetih v zvezi z Varošo od oktobra 2020. V zvezi s tem opozarja na sklepe Evropskega sveta iz junija 2021.

54. Svet z obžalovanjem ugotavlja, da se Turčija vse bolj oddaljuje od Evropske unije, in opozarja na svoje pretekle sklepe, v katerih je ugotovil, da so se pristopna pogajanja s Turčijo zato dejansko ustavila in da ni mogoče predvideti odpiranja ali zapiranja nadaljnjih poglavljev.

SEVERNA MAKEDONIJA

55. Svet pozdravlja **začetek procesa pristopnih pogajanj Severne Makedonije** na prvi medvladni konferenci 19. julija 2022; to je nedvoumno priznanje napredka, ki ga je Severna Makedonija dosegla pri izvajanju programa reform EU ter doseganju oprijemljivih in trajnih rezultatov.
56. Svet pozdravlja tudi dejstvo, da je Komisija že napredovala pri izvajanju postopka analitičnega pregleda pravnega reda EU (**pregled usklajenosti zakonodaje**) in z zanimanjem pričakuje njegovo dokončanje.
57. Po lokalnih volitvah, ki so bile oktobra 2021, Svet opozarja na nujnost celovitega pregleda **volilne zakonodaje** in na to, da morajo oblasti še naprej obravnavati preostala priporočila OVSE/ODIHR in Beneške komisije.
58. Svet izraža zadovoljstvo, da je bil na področju **temeljnih načel**, zlasti **pravne države**, vključno z bojem proti korupciji in organiziranemu kriminalu, dosežen določen napredek, pri čemer pa je potrebnih več prizadevanj. Pozdravlja tudi zavezo vlade, da nadaljuje in pospeši izvajanje reform, povezanih z EU. Trajnost teh strukturnih reform je dolgoročen proces, v katerem morata stalno sodelovati tako vlada kot opozicija. V zvezi s tem Svet spodbuja vse strani v parlamentu, naj še naprej konstruktivno sodelujejo in dosežejo medstrankarsko soglasje s poudarkom na konkretnih korakih v pogajalskem procesu in na ohranjanju sedanjega reformnega zagona. Poudarja, da je treba zagotoviti pregledno oblikovanje politik, vključujoče postopke posvetovanja in učinkovito obveščanje o pogajalskem procesu.

59. Svet izraža zadovoljstvo, da je bil na področju **sodstva** dosežen določen napredek z doslednim izvajanjem strategije za reformo pravosodja. Potrebna so vztrajna prizadevanja, temelječa na že doseženem napredku, s katerimi bi zagotovili neodvisnost, strokovnost in nepristranskost pravosodnega sistema. Svet je seznanjen s stalnimi prizadevanji za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu, tudi v odmevnih primerih. Poudarja, da je treba zagotavljati sistematično izvajanje posodobljenega akcijskega načrta o strategiji za reformo pravosodja ter pospešiti izvajanje strategij za človeške vire za sodstvo in tožilstvo. Prav tako poudarja, da morajo zadevne institucije ukrepati na podlagi priporočil državne komisije za preprečevanje korupcije, ki proaktivno nadaljuje svoje delo in je začela več postopkov v zadevah, tudi zoper visoke uradnike.

Svet poziva Severno Makedonijo, naj si še naprej prizadeva za nadaljnjo krepitev **temeljnih pravic, svobode medijev in svobode izražanja**.

60. Svet ugotavlja, da je bil na področju **reforme javne uprave** dosežen omejen napredek. Še naprej je bistvenega pomena zagotavljanje spoštovanja načel preglednosti, zaslug in pravične zastopanosti.

61. Država je izvedla celovito reformo svojih **obveščevalnih in varnostnih služb**. Svet vnovič poudarja, da je treba okrepiti zmogljivost za parlamentarni nadzor nad obveščevalnimi službami.

62. Svet pozdravlja dejstvo, da Severna Makedonija učinkovito sodeluje s sosednjimi državami in državami članicami EU ter ima tako še naprej dejavno in konstruktivno vlogo pri upravljanju mešanih **migracijskih** tokov. Svet poudarja, da mora Severna Makedonija izpolniti svojo zavezo glede uskladitve z vizumsko politiko EU.

Svet pozdravlja podpis sporazuma o statusu evropske mejne in obalne straže med EU in Severno Makedonijo.

63. Kar zadeva **gospodarske reforme**, Svet spodbuja Severno Makedonijo, naj si še naprej prizadeva izpolniti tudi zahteve notranjega trga EU ter se odzivati na pritiske konkurence in tržne sile znotraj Unije.
64. Svet pozdravlja zaključek popisa za leto 2021 in je seznanjen z njegovimi rezultati.
65. **Dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje** so še naprej bistveni elementi širitvenega, pa tudi stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Svet opozarja na pomembnost doseganja oprijemljivih rezultatov in tega, da obe strani v dobri veri izvajata dvostranske sporazume.
66. Svet Severni Makedoniji izreka vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih, zlasti pa za njeno dosledno usklajevanje s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**, tudi glede omejevalnih ukrepov EU, kar je jasen znak strateške zavezanosti Severne Makedonije njeni poti v EU. Pozdravlja tudi njeno stalno dejavno sodelovanje v misijah in operacijah EU v okviru **skupne varnostne in obrambne politike**.

ALBANIJA

67. Svet pozdravlja **začetek procesa pristopnih pogajanj Albanije** na prvi medvladni konferenci z Albanijo 19. julija: to je nedvoumno priznanje napredka, ki ga je Albanija dosegla pri izvajanju programa reform EU ter doseganju oprijemljivih in trajnih rezultatov reform.
68. Svet pozdravlja tudi dejstvo, da je Komisija že napredovala pri izvajanju postopka analitičnega pregleda pravnega reda EU (**pregled usklajenosti zakonodaje**) in z zanimanjem pričakuje njegovo dokončanje.
69. Po parlamentarnih **volitvah**, ki so bile aprila 2021, Svet poudarja, da morajo oblasti še naprej obravnavati izvajanje preostalih priporočil OVSE/ODIHR. Opozarja, da je vključujoč in konstruktiven politični dialog v državi še vedno ključnega pomena za dodatno pospešitev reformnega zagona. Poudarja, da je treba zagotoviti pregledno oblikovanje politik, vključujoče postopke posvetovanja in učinkovito obveščanje o pogajalskem procesu.
70. Svet pozdravlja napredek, ki ga je Albanija **dosegla** na področju **temeljnih načel**, zlasti **pravne države**, z izvajanjem celovite reforme pravosodja, ki stalno napreduje, ter z okrepitevijo boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu. Sodišče specializirane strukture za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu je izdalo več pomembnih pravnomočnih odločb v zvezi z visokimi državnimi uradniki. Okrepiti je treba prizadevanja za doseganje dobrih rezultatov v boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu, tudi na visoki ravni. Izvrševanje pravnomočnih sodb sodišča je še vedno bistvenega pomena. Nadaljevati je treba izvajanje akcijskega načrta za obravnavanje priporočil Projektne skupine za finančno ukrepanje.

Svet poziva Albanijo, naj se vzdrži vzpostavitve vsakršne [...] sheme ali [...] ukrepa [...], kot je zakonodaja o davčni amnestiji, ki bi lahko ogrozila ali spodkopala usklajevanje s pravnim redom in politikami EU, vključno s postopki in ukrepi EU za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

71. Svet pozdravlja dejstvo, da postopek **preverjanja** ves čas napreduje in prinaša oprijemljive rezultate, pa tudi, da se je glasovanja o časovno omejenem podaljšanju ustavnega mandata organov za preverjanje udeležilo veliko strank, pri čemer oblasti spodbuja, naj zagotovijo urejeno dokončanje postopka v najkrajšem možnem času. Pozdravlja vnovično vzpostavitev delovanja višjega in ustavnega sodišča.
72. Svet v zvezi s **temelnimi pravicami** poziva k okrepljenim prizadevanjem za izvedbo celovite zemljiške reforme in za pregledno utrditev lastninskih pravic, vključno s posvetovanjem z vsemi ustreznimi deležniki, pri čemer naj se obravnavajo tudi primeri ponaredb dokumentov ter čim prej pospeši postopek registracije in odškodnine. Potem ko je bil sprejet zakon o popisu prebivalstva, z zanimanjem pričakuje, da bo njegovo izvajanje nemoteno, popolnoma pregledno in v skladu z mednarodnimi standardi. Pozdravlja tudi sprejetje sekundarne zakonodaje o manjšinah in Albanijo še naprej poziva, naj čim prej sprejme in začne izvajati preostale podzakonske akte v zvezi z okvirnim zakonom o varstvu narodnih manjšin iz leta 2017 v skladu z evropskimi standardi in v sodelovanju z vsemi ustreznimi deležniki.

Svet poleg tega Albanijo še naprej poziva k doseganju oprijemljivega napredka glede **svobode izražanja**. Vnovič poudarja, kako pomembno je zagotoviti, da so, če bo parlament nadalje obravnaval zakon o medijih, vse spremembe zakona v skladu s priporočili Beneške komisije in mednarodnimi standardi.

73. Svet ugotavlja, da je bil pri reformi **javne uprave** dosežen omejen napredek, in Albanijo spodbuja, naj nadaljuje z odločnimi prizadevanji na tem področju. Izboljšati je treba usklajevanje v javni upravi, zlasti za povezovanje procesov načrtovanja politik in priprave proračuna. Ustanavljanje novih agencij mora biti vključujoč proces, zanje pa bi moral veljati sistem zavor in ravnovesij.

74. Kar zadeva **migracije**, je pravni okvir Albanije večinoma usklajen s pravnim redom EU, vendar ga je treba posodobiti. Skupno število neutemeljenih prošenj za azil, ki so jih v EU vložili albanski državljani in državljanke, se je v letu 2021 znatno povečalo. Albanski organi morajo to pozorno spremljati in obravnavati. Svet poudarja, da mora Albanija izpolniti svojo zavezo glede uskladitve z **vizumsko politiko EU**.
75. Kar zadeva **gospodarske reforme**, Svet Albanijo spodbuja, naj si še naprej prizadeva izpolniti tudi zahteve notranjega trga EU ter se odzivati na pritiske konkurence in tržne sile znotraj Unije.
76. Svet pozdravlja nadaljnja konstruktivna prizadevanja Albanije v okviru **regionalnega sodelovanja**. Pozdravlja tudi dejstvo, da je Albanija nadaljevala dialog za zagotovitev **dobrih sosedskih odnosov**, ki so še vedno bistvenega pomena.
77. Svet Albaniji izreka vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih, zlasti pa za njeno dosledno usklajevanje s **skupno zunanjo in varnostno politiko EU**, tudi glede omejevalnih ukrepov EU, kar je jasen znak strateške zavezanosti Albanije njeni poti v EU. Pozdravlja tudi stalno dejavno sodelovanje Albanije v misijah in operacijah EU v okviru **skupne varnostne in obrambne politike**. Izreka ji pohvalo za njeno dejavno udejstvovanje kot nestalne članice Varnostnega sveta ZN pri spodbujanju in zagovarjanju na pravilih temelječega mednarodnega reda.

STABILIZACIJSKO-PRIDRUŽITVENI PROCES

BOSNA IN HERCEGOVINA

78. Evropski svet je na zasedanju 23. in 24. junija 2022 izrazil pripravljenost, da Bosni in Hercegovini podeli status države kandidatke, in v ta namen pozval Komisijo, naj Svetu nemudoma poroča o izvajanju vseh 14 ključnih prednostnih nalog, navedenih v mnenju, pri čemer naj posebno pozornost nameni tistim, ki predstavljajo obsežen sklop reform, da bo Evropski svet lahko to zadevo ponovno obravnaval. Komisija je v sporočilu o širitveni politiki EU iz oktobra 2022 priporočila Svetu, da Bosni in Hercegovini podeli status države kandidatke pod pogojem, da bo država izvedla več ukrepov za okrepitev pravne države, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter upravljanja migracij in temeljnih pravic. Svet poudarja, da mora država v sedanjih geopolitičnih razmerah nujno nadaljevati svojo pot v EU, zlasti z izpolnitvijo vseh 14 ključnih prednostnih nalog za začetek pogajanj o pristopu k EU, opredeljenih v mnenju Komisije o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v EU, ki ga je Svet potrdil leta 2019. Prav tako poziva vse politične voditelje in voditeljice v Bosni in Hercegovini, naj čim prej izpolnijo zaveze iz dogovora, doseženega 12. junija 2022, ter nemudoma dokončajo ustavno in volilno reformo v skladu s ključnimi prednostnimi nalogami.
79. Svet pozdravlja izvedbo splošnih volitev v Bosni in Hercegovini 2. oktobra 2022. Glede na predhodne ugotovitve in sklepe misije OVSE/ODIHR za opazovanje volitev so bile volitve na splošno tekmovalne in dobro organizirane, vendar sta jih zaznamovala nezaupanje v javne institucije in etnično razdiralna retorika. Zagotavljanje, da volitve potekajo v skladu z evropskimi standardi, je ena od ključnih prednostnih nalog iz mnenja Komisije. EU pričakuje, da bodo delujoči zakonodajni organi in vlade na ravni države, entitet in kantonov hitro vzpostavljeni in da se bodo osredotočili na potrebne reforme na poti v EU.

80. Svet ponovno poudarja, da je trdno zavezan evropski perspektivi Bosne in Hercegovine kot enotne, združene in suverene države.
81. Svet poziva vse politične akterje v Bosni in Hercegovini, naj se nujno vzdržijo provokativne razdiralne retorike in dejanj, med drugim naj ne postavljajo pod vprašaj suverenosti, enotnosti in ozemeljske nedotakljivosti države, ter naj prenehajo povelečevati obsojene vojne zločince in začnejo dejavno spodbujati spravo.
82. Svet z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je bil napredek pri reformah na splošno omejen, vendar pozdravlja nedavno izvedene ukrepe, med drugim: sprejetje sprememb zakona o javnih naročilih, sprejetje celovite strategije za upravljanje javnih financ na vseh ravneh upravljanja, imenovanje štirih preostalih sodnikov ustavnega sodišča na ravni federacije, ratifikacijo več sporazumov, tudi v zvezi s programoma Obzorje in Ustvarjalna Evropa ter mehanizmom Unije na področju civilne zaščite, pa tudi napredek pri operacionalizaciji sodelovanja z Europolom in sprejetje strategije za boj proti terorizmu.
83. V zvezi z institucionalnimi mehanizmi, ki so bili vzpostavljeni z Daytonskim mirovnim sporazumom, mora Bosna in Hercegovina izvesti nadaljnje ustavne in volilne reforme za zagotovitev enakosti in nediskriminacije vseh državljanov in državljanek, zlasti z izvajanjem sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) v zadevi Sejdić-Finci. Svet ponovno poziva k vključujočemu procesu omejene ustavne in volilne reforme, ki naj bi potekali v resničnem dialogu ter v skladu z evropskimi standardi, da bi odpravili vse oblike neenakosti in diskriminacije v volilnem procesu. Poudarja, da ne bi smeli sprejeti nobenih zakonodajnih ali političnih ukrepov, ki bi dodatno oteževali izvršitev sodbe ESČP v zadevi Sejdić-Finci in sorodnih sodb ali še poglobljali razhajanja.

84. Svet je zaskrbljen zaradi pomanjkanja napredka, hkrati pa Bosno in Hercegovino nadalje spodbuja, naj obravnava reforme za izboljšanje zakonodajnega in institucionalnega okvira v državi, da bi izpolnila zahteve za članstvo v EU, tudi z razvojem in sprejetjem nacionalnega programa za sprejetje pravnega reda EU.
85. Svet pozdravlja zakonodajne spremembe zakona o javnih naročilih, obenem pa izraža zaskrbljenost, ker ni bilo dodatnega napredka pri obravnavanju ključnih prednostnih nalog iz mnenja in ugotovitev strokovnega poročila o vprašanih pravne države. Poudarja, da morajo oblasti okrepiti pravno državo in sprejeti odločne ukrepe za boljše preprečevanje korupcije in organiziranega kriminala ter boj proti njima. V ta namen Bosno in Hercegovino poziva, naj nujno sprejme spremembe zakona o visokem sodnem in tožilskem svetu, kar zadeva integriteto, in svojo zakonodajo o navzkrižju interesov uskladi z evropskimi standardi. Hkrati opozarja, da mora Bosna in Hercegovina sprejeti nov zakon o visokem sodnem in tožilskem svetu ter zakon o sodiščih Bosne in Hercegovine. Odločitve ustavnega sodišča je treba v celoti spoštovati.
86. Svet pozdravlja dejstvo, da je zakonodajni in institucionalni okvir o temeljnih pravicah v veliki meri vzpostavljen ter da so bili sprejeti akcijski načrti za socialno vključevanje Romov in pravice LGBTI oseb. Bosno in Hercegovino poziva, naj znatno okrepi reformna prizadevanja na področju človekovih pravic, enakosti spolov in nediskriminacije, zlasti z vzpostavitvijo nacionalnega mehanizma za preprečevanje mučenja in slabega ravnanja.
87. Svet obžaluje, da na področju svobode izražanja in medijev ter varnosti novinarjev ni bilo napredka, in poziva Bosno in Hercegovino, naj nujno zagotovi ustrezno sodno ukrepanje v primerih groženj novinarjem in medijskim delavcem ter nasilja nad njimi.
88. Svet pričakuje, da bo Bosna in Hercegovina izvedla bistvene ukrepe v okviru reforme javne uprave ter tako zagotovila strokovno in depolitizirano javno upravo ter usklajen pristop k oblikovanju politik na ravni države.

89. Svet pozdravlja pozitivne ukrepe, sprejete za izboljšanje upravljanja in usklajevanja migracij, pa tudi za izboljšanje azilnega sistema, ter Bosno in Hercegovino spodbuja, naj si še naprej odločno prizadeva za uspešno reševanje migracijskih izzivov. V zvezi s tem z zadovoljstvom ugotavlja, da je Svet ministrov sprejel zakonodajni predlog o nadzoru meja, ter Bosno in Hercegovino spodbuja, naj sprejme strategijo in akcijski načrt o migracijah, izboljša usklajenost z vizumsko politiko EU ter okrepi upravljanje meja in z EU sklene sporazum o statusu agencije Frontex.
90. Svet v zvezi z gospodarskimi reformami izraža zaskrbljenost, ker je država še vedno v zgodnji fazi pri vzpostavljanju delujočega tržnega gospodarstva ter svoji sposobnosti za soočanje s konkurenčnimi pritiski in tržnimi silami v EU. Opozarja, da je treba zagotoviti skladnost s stabilizacijsko-pridružitvenim sporazumom in organizirati redna srečanja stabilizacijsko-pridružitvenih organov.
91. Svet poziva Bosno in Hercegovino, naj bo še naprej dejavna pri regionalnem sodelovanju in krepitvi dobrih sosedskih odnosov.
92. Svet pozdravlja znatno izboljšanje usklajenosti Bosne in Hercegovine s skupno zunanjo in varnostno politiko EU, kar kaže na zavezanost države njeni poti v EU. Poziva jo, naj dodatno izboljša svojo stopnjo usklajevanja in zagotovi dosledno izvajanje omejevalnih ukrepov.
93. Svet pozdravlja podaljšanje mandata misije EUFOR Althea, ki oblastem v Bosni in Hercegovini še naprej pomaga ohranjati varno in stabilno okolje za vse državljane in državljanke.
94. Svet ponovno poudarja pomen nadaljnjega sodelovanja med mednarodnimi akterji ter izraža podporo mandatu visokega predstavnika in njegovega urada pri uresničevanju agende 5+2.

KOSOVO¹

95. Svet pozdravlja stalno zavezanost Kosova evropski poti ter ponovno poudarja pomen nadaljnega izvajanja stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med EU in Kosovom (SPS).
96. Svet pozdravlja stalni napredek pri krepitvi demokracije in pravne države, splošnem izvajanju sodne oblasti, boju proti korupciji, boju proti terorizmu in preprečevanju nasilnega ekstremizma. Kosovo poziva, naj še naprej krepí boj proti organiziranemu kriminalu. Na področju sodstva poziva Kosovo, naj izboljša izvajanje obstoječih orodij za zaščito integritete, neodvisnosti in učinkovitosti pravosodnega sistema, tudi z ustreznimi zakonodajnimi spremembami, ter pozdravlja zavezo vlade, da bo upoštevala priporočila Beneške komisije in sodelovala z EU. Kosovo bi si moralo še naprej prizadevati za reformo javne uprave ter okrepiti prizadevanja za vzpostavitev strokovne in odgovorne javne uprave, prilagojene potrebam državljanov in državljanek, v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi.
97. Svet poziva Kosovo, naj pred naslednjimi volitvami, ki naj bi bile leta 2025, odpravi ponavljajoče se pomanjkljivosti v volilnem procesu in izvede s tem povezana priporočila misij EU za opazovanje volitev. V zvezi s tem pozdravlja dejstvo, da je skupščina za delo ustanovila večstrankarski *ad hoc* odbor, ki bo obravnaval te reforme. Vse politične stranke spodbuja, naj sodelujejo pri nadaljnji krepitvi zakonodajne vloge skupščine, pa tudi njene nadzorne vloge, in prednostno obravnavajo ključno zakonodajo, zlasti na področju reform, povezanih z EU, pri katerih bi bilo treba poiskati večstrankarsko podporo.
98. Svet pozdravlja dejstvo, da je Kosovo odločno obsodilo rusko vojno agresijo v Ukrajini, da ima jasno geostrateško usmeritev ter da se je prostovoljno uskladilo z omejevalnimi ukrepi EU, zlasti tistimi proti Rusiji in Belorusiji, in jih še naprej izvaja.

¹ Zvezdica in opomba vključeni v glavo.

99. Svet ugotavlja, da je gospodarstvo Kosova po pandemiji opazno okrevalo, vendar so se obeti za rast v letu 2022 poslabšali. Sedanji svetovni gospodarski izzivi kažejo, da je treba še naprej reševati dolgotrajne strukturne težave, zlasti v zvezi z energetske varnostjo, pa tudi pomanjkanjem gospodarske diverzifikacije, odvisnostjo od zunanjih finančnih tokov in široko razširjeno neformalno ekonomijo, ter težave na področju pravne države, vključno s korupcijo.
100. Svet poziva Kosovo, naj čim prej odobri ambiciozno in v prihodnost usmerjeno energetske strategijo ter poveča delež obnovljivih virov v svoji mešanici energetskih virov. Potrebna so trajna prizadevanja za zagotovitev zanesljivosti oskrbe, diverzifikacijo virov, izboljšanje delovanja notranjega energetskega trga ter razvoj energetskih omrežij in energetske učinkovitosti.
101. [Svet podpira liberalizacijo vizumskega režima za Kosovo in priznava njen pomen za državljane in državljanke Kosova. Z zanimanjem pričakuje hitra in uspešna pogajanja z Evropskim parlamentom o potrebnih spremembah Uredbe (EU) 2018/1806.]
102. Svet spodbuja Kosovo, naj si še bolj prizadeva za dosledno izvajanje pravnega okvira o temeljnih pravicah v skladu z evropskimi standardi, pa tudi za izboljšanje usklajevanja in nadzora. Več je treba storiti zlasti za zagotavljanje popolne zaščite kulturne in verske dediščine ter varstva pravic pripadnikov in pripadnic manjšinskih skupnosti, vključno z Romi in Aškali, razseljenih oseb in LGBTI oseb, pa tudi dejanske enakosti spolov. Obstoječe mehanizme za človekove pravice je treba še okrepiti.

103. V zvezi z dialogom pod okriljem EU Svet pozdravlja njegovo nadaljevanje, visokemu predstavniku in posebnemu predstavniku EU za dialog med Beogradom in Prištino ter za druga regionalna vprašanja Zahodnega Balkana pa izreka priznanje za njuno zavezanost temu dialogu. Od Kosova pričakuje, da bo v dialogu pod okriljem EU sodelovalo v dobri veri in v duhu kompromisa, da bi brez nadaljnega odlašanja doseglo celovit pravno zavezujoč sporazum o normalizaciji odnosov s Srbijo v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. S tem sporazumom bi bilo treba rešiti vsa odprta vprašanja ter prispevati k regionalni stabilnosti. To je ključnega pomena, da lahko Kosovo in Srbija napredujeta na svoji evropski poti. Svet ponavlja, da iskreno pričakuje, da se bodo vsi prejšnji sporazumi v celoti spoštovali in začeli brez odlašanja izvajati ter da bosta pogodbenici konstruktivno sodelovali pri reševanju vseh svojih dvostranskih sporov. Obe strani poziva, naj se vzdržita enostranskih in provokativnih dejanj, ki bi lahko privedla do napetosti, ter nasilja in retorike, ki ne spodbuja dialoga. Opozarja ju na njuno skupno odgovornost za zagotavljanje miru in stabilnosti.
104. Svet ponovno poudarja pomen dela, ki ga opravljata posebno sodišče za vojne zločine na Kosovu in specializirano tožilstvo, ter jima ponovno izraža podporo. Nadaljnje polno sodelovanje Kosova, da bi lahko ti instituciji izpolnili svoj mandat, je pomemben dokaz zavezanosti Kosova pravni državi in odpravi nekaznovanosti.
105. Svet spodbuja Kosovo, naj razvije strategijo za tranzicijsko pravičnost, vključno s celovitim pristopom za obravnavo svoje preteklosti. Hkrati opozarja, da je potreben nadaljnji napredek v notranjem dialogu.
106. Svet opozarja na pomen tesnega sodelovanja Kosova z misijo EULEX in drugimi ustreznimi mednarodnimi akterji.
107. Svet opozarja na pomen regionalnega sodelovanja in dobrih sosedskih odnosov ter spodbuja Kosovo, naj še naprej aktivno in konstruktivno sodeluje v dejavnostih regionalnega sodelovanja.